

Högskolan
Kristianstad

Högskolan Kristianstad
291 88 Kristianstad
044-250 30 00
www.hkr.se

Självständigt arbete (examensarbete), 15 hp, för
Kandidatexamen i omvårdnad
VT 2024
Fakulteten för hälsovetenskap

Kvinnors upplevelser av sin kropp efter mastektomi till följd av bröstcancer

Emelie Nilsson och Kaltrina Sejdiu

Författare

Emelie Nilsson och Kaltrina Sejdiu

Titel

Kvinnors upplevelser av sin kropp efter mastektomi till följd av bröstcancer

Handledare

Helene Ekfors

Examinator

Cecilia Pettersson

Bakgrund: Det är 9 000 kvinnor i Sverige som får besked om bröstcancer varje år. Mastektomi är en variant av kirurgi som innebär att bröstet opereras bort. Mastektomi medför fysiska förändringar av kroppen såsom att förlora ett eller båda brösten och därav kan kvinnan uppleva en sorg som kan behöva bearbetas. **Syfte:** Syftet var att undersöka kvinnors upplevelser av sin kropp efter mastektomi till följd av bröstcancer. **Metod:** En kvalitativ studie baserat på tio vetenskapliga artiklar. Artiklarna granskades av HKR:s granskningsmall för kvalitativa studier. Arbetet har utförts enligt Dahlborg-Lyckhage (2017) trestegsanalys. Databaserna Cinahl Complete, Pubmed och Psycinfo. **Resultat:** Resultatet resulterade i två huvudkategorier; Vårdpersonalens roll i stödet till kvinnor innan och efter mastektomi och de psykologiska effekterna av att anpassa sig till ett nytt utseende. Innehållet i huvudkategorierna ledde i sin tur till fyra subkategorier: Bröstens symbolik och kvinnlig identitet, emotionella upplevelser, negativ påverkan på sexualitet samt anpassning efter mastektomi. **Diskussion:** Litteraturstudiens kvalitet diskuterades utifrån Shentons (2004) trovärdighetsbegrepp: tillförlitlighet, verifierbarhet, pålitlighet och överförbarhet. Resultatdiskussionen lyfter fram bröstets symboliska värde som speglar samhällsnormer och förväntningar på kvinnor samt de negativa konsekvenserna som mastektomi har på kvinnors kroppsuppfattning och självbild. **Slutsats:** Kvinnorna upplevde efter mastektomi en rubbning i att identifiera sig som kvinna, vilket påverkade självbilden. Stöd från vårdpersonal brast vilket försvårade återhämtningsprocessen och acceptansen.

Ämnesord: Kvinnor, Upplevelse, Egna kroppen, Mastektomi, Bröstcancer

Author

Emelie Nilsson and Kaltrina Sejdiu

Title

Women's experiences of their bodies after a mastectomy due to breast cancer

Supervisor

Helene Ekfors

Examiner

Cecilia Pettersson

Background: There are 9,000 women in Sweden who receive the news of breast cancer each year. Mastectomy is a surgery involving the removal of the breast. Mastectomy causes physical changes to the body such as losing one or both breasts and as a result to that, the woman may experience a sadness that needs to be processed. **Aim:** The aim was to investigate women's experiences of their body after a mastectomy due to breast cancer. **Method:** A qualitative study, based on ten scientific articles. The articles were reviewed using HKR's review template for qualitative studies. The work was conducted according to Dahlborg-Lyckhage's (2017) three-step analysis. Data collection was carried out in Cinahl Complete, PubMed, and PsycINFO. **Results:** The result resulted in two main categories; The role of the healthcare staff in supporting women before and after a mastectomy and the psychological effects of adapting to a new appearance. The content of the main categories in turn led to four subcategories: The symbolism of the breast and female identity, emotional experiences, negative impact on sexuality and adaptation after mastectomy. **Discussion:** The quality of the literature study was discussed based on Shenton's (2004) concept of credibility: reliability, verifiability, dependability and transferability. Results discussion highlights the symbolic value of the breast, which reflects societal norms and expectations for women, as well as the negative consequences that mastectomy has on women's body image and self-image. **Conclusion:** After mastectomy the women experienced a disturbance in identifying as a woman, which affected their self-image. Support from healthcare professionals was lacking, making the recovery process and acceptance difficult.

Keywords: Women, Experience, Own body, Mastectomy, Breast cancer

Innehållsförteckning

Inledning	5
Bakgrund	5
Syfte	9
Metod	9
Design	9
Sökvägar och urval.....	10
Granskning och analys	11
Etiska överväganden	12
Förförståelse.....	13
Resultat	14
Vårdpersonalens roll i stödet till kvinnor före och efter mastektomi	15
De psykologiska effekterna av att anpassa sig till ett nytt utseende.....	16
Bröstens symbolik och kvinnlig identitet	16
Emotionella upplevelser	16
Negativ påverkan på sexualitet.....	17
Anpassning efter mastektomi	18
Diskussion	19
Metoddiskussion	19
Resultatdiskussion.....	22
Slutsats	25
Referenser	27
Bilaga 1. Sökschema	33
Bilaga 2. Artikelöversikt	39

Inledning

Hos kvinnor är bröstcancer den vanligaste cancersjukdomen, där 9 000 kvinnor i Sverige får besked om bröstcancer varje år (Socialstyrelsen, 2023). Bröstcancer orsakar flest dödsfall bland kvinnor i Sverige efter lungcancer (Socialstyrelsen, 2023). Regionala Cancercentrum i Samverkan (2020) beskriver att den relativa 5 års-överlevnaden är 90 procent. Detta till följd av utvecklingen som gjorts i vårdförloppet; den skyndsamma diagnostiken, den kirurgiska- samt den onkologiska behandlingen (Regionala Cancercentrum i Samverkan, 2020). Mammografi erbjuds vartannat år i Sverige till kvinnor i åldrarna 40–74 år och görs för att påträffa och behandla bröstcancer i ett så tidigt stadium som möjligt (Socialstyrelsen, 2023). Att påträffa bröstcancer i ett tidigt stadium leder till bättre behandlingsmöjligheter och resulterar i bättre överlevnadschanser (Socialstyrelsen, 2023). Utöver mammografi uppmuntras kvinnorna själva att undersöka sina bröst (Socialstyrelsen, 2023). Mastektomi är en av de vanligaste operationsmetoderna vid bröstcancer och innebär att bröstvävorna tas bort och bröstkorgsväggen blir platt (Regionala Cancercentrum i Samverkan, 2015). Insjuknandet i bröstcancer och genomgången mastektomi kan leda till att kvinnorna upplever en förändrad kroppsuppfattning (Piot-Ziegler et al., 2010).

Bakgrund

Regionala Cancercentrum i Samverkan (2023) redogör för 10 893 ställda bröstcancerdiagnoser i Sverige år 2019. År 2021 avled 1 326 kvinnor i Sverige med bröstcancer som underliggande dödsorsak (Socialstyrelsen, 2022). Hos män är bröstcancer sällsynt, men under de senaste tio åren orsakade bröstcancer 54 cancerdiagnoser samt nio dödsfall bland män (Socialstyrelsen, 2023). Bröstcancer hos kvinnor får därför vanligtvis mer uppmärksamhet än bröstcancer hos män med anledning av dess högre förekomst, biologiska olikheter och kulturella samt sociala aspekter. World Health Organization (2023) beskriver hur bröstcancer utvecklas i vävnaden i bröstet och att cancer i de allra flesta fall etablerar sig i mjölkgångarnas celler. Vidare beskriver World Health Organization (2023) att cancerceller kan spridas till angränsande bröstvävnad vilket i sin tur kan framkalla tumörer som leder till knölar eller förhårdnader. När cancercellerna etablerar sig i närliggande vävnad

kallas den invasiv cancer (World Health Organization, 2023). Invasiv cancer kan fortplanta sig i intilliggande lymfkörtlar eller andra organ, vilket innebär att cancer metastaserar (World Health Organization, 2023). Metastasering är potentiellt livshotande (World Health Organization, 2023). De största riskfaktorerna för bröstcancer är kvinnligt kön och stigande ålder (Regionala Cancercentrum i Samverkan, 2020). Vidare beskriver Regionala Cancercentrum i Samverkan (2020) att en annan stark riskfaktor är ursprungsland, där Europa och USA har den högsta förekomsten. Fler viktiga orsaker till utvecklandet av bröstcancer är skadlig användning av alkohol och tobak, fetma, ärftlighet, exponering för strålning samt postmenopausal hormonbehandling (World Health Organization, 2023). Regionala Cancercentrum i Samverkan (2020) skildrar att amning har bedömts skydda mot bröstcancer och för varje extra år av amning minskar risken för att drabbas av bröstcancer med fyra procent. Fysisk aktivitet, intag av vitamin D samt intag av kalcium och grönsaker som inte innehåller stärkelse, anges som möjliga vad gäller en skyddande effekt (Regionala Cancercentrum i Samverkan, 2020).

Det vanligaste sättet att upptäcka bröstcancer är genom en knöl i bröstet eller i armhålan. Andra symtom kan vara rodnad i huden, att huden eller bröstvårtan blir indragen, att bröstet känns större än vanligt och hårt, sår på huden över bröstet eller vårteksem (World Health Organization, 2023). Alla regioner i Sverige erbjuder idag kostnadsfri mammografiscreening till kvinnor mellan 40–74 år med 18 till 24 månaders intervall (Socialstyrelsen, 2023). Regionala Cancercentrum i Samverkan (2023) beskriver att skyndsamt diagnostik med hjälp av mammografiscreening är en välgrundad resurs och leder till minskad bröstcancerdödlighet. Socialstyrelsen (2023) skildrar en minskning av antalet dödsfall i bröstcancer i Sverige mellan åren 1975–2021. Vidare beskriver Socialstyrelsen (2023) att minskningen kan ses i alla åldersgrupper, men att den största procentuella minskningen, på 60 procent, ses för kvinnor i åldrarna 40–49 samt 50–59. Minskningen är störst i åldrarna som omfattas av mammografiscreeningen, detta till följd av tidig diagnostik (Socialstyrelsen, 2023).

Mastektomi är en variant av kirurgi som innebär att bröstet opereras bort (World Health Organization, 2023; Regionala Cancercentrum i Samverkan, 2022). Bröstvårtan tas bort och bröstkorgsväggen blir platt (Regionala Cancercentrum i Samverkan, 2022). Vid mastektomi finns också möjlighet till en bröstrekonstruktion

direkt vid operationen, vilket kan göras senare eller inte alls (Regionala Cancercentrum i Samverkan, 2022). Bröstet kan rekonstrueras med implantat, kroppsegen vävnad eller implantat med vävnadsmatrix och nät (Regionala Cancercentrum i Samverkan, 2022a). Vidare beskriver Regionala Cancercentrum i Samverkan (2022a) att bröstvårtans utseende dessutom kan återskapas med en tatuering (Regionala Cancercentrum i Samverkan, 2022a). Forskning pekar på att en bröstrekonstruktion, antingen direkt eller längre fram, resulterar i minskad psykosocial sjuklighet och ett ökat välbefinnande (Brandberg et al., 2000).

För att få en mer välfungerande och samlad cancervård, göra cancervården jämlik samt minimera risken för att drabbas av cancer i Sverige tog regeringen fram en nationell cancerstrategi år 2009 (Regionala Cancercentrum i Samverkan, 2023a). För att förbättra vården med utgångspunkt i den nationella cancerstrategin framställdes sex regionala cancercentrum (Regionala Cancercentrum i Samverkan, 2023a). Vidare skriver Regionala Cancercentrum i Samverkan (2023a) att en betydande del i cancerstrategin handlar om att verka för en mer jämställd och kunskapsstyrd cancervård. Därför har det utvecklats nationella kunskapsstöd i form av nationella vårdprogram, standardiserade vårdförlopp, regimbiblioteket, register, individuell patientöversikt samt min vårdplan (Regionala Cancercentrum i Samverkan, 2023a). Dessa kunskapsstöd är framtagna för att stötta patienter, närstående och vårdens medarbetare (Regionala Cancercentrum i Samverkan, 2023a).

I Sverige finns det ett nationellt vårdprogram med en individuell skriftlig vårdplan för att varje kvinna som insjuknar i bröstcancer ska få en så kvalitativ, skyndsam och aktuell behandling som möjligt. Det redogörs i den nationella cancerstrategin för framtiden (Regeringskansliet, 2009) samt i de patientcentrerade kriterierna som ska utmärka ett regionalt cancercentrum (Socialdepartementet, 2011). Det nationella vårdprogrammet innefattar en multidisciplinär konferens (MDK) där specialister med olika färdigheter träffas och sammanställer en individanpassad vårdplan till varje enskild patient (Nationellt vårdprogram, 2023). Regionala Cancercentrum i Samverkan (2022) beskriver att Min vårdplan är ett hjälpmedel för att säkra delaktighet och delge information som kan vara av intresse för kvinnor med bröstcancer.

Förlusten av ett eller båda brösten samt ärran som skapas efter mastektomi blir en permanent påminnelse av bröstcancer (Silva & Santos, 2010). I en studie gjord av Patiyal et al. (2023) beskrivs det att mastektomi kan resultera i känslor av förlust av femininitet samt ett nedsatt självförtroende, och ha en negativ påverkan på en kvinnas kroppsuppfattning. Därav är det viktigt att ha förståelse för hur denna form av cancerbehandling kan påverka kvinnorna efteråt. Begovic-Juhant et al. (2012) påvisar att en helhetssyn inom vården, som tar både fysiska och psykologiska aspekter av att överleva bröstcancer i beaktande, kan gynna kvinnornas välmående både mentalt och fysiskt. En helhetssyn i denna kontext innebär att uppmärksamma och behandla kvinnan som en hel människa, inte enbart som en kvinna med en sjukdom (Begovic-Juhant et al., 2012). En traumatisk kris kan orsakas av något som kan uppträda hotande för människans fysiska och sociala existens (Cullberg, 2006). Att få besked om bröstcancer kan vara psykiskt påfrestande och kan vara ett exempel på det som Cullberg (2006) beskriver som den traumatiska krisens fyra faser. Vidare skildrar Cullberg (2006) att faserna är: chockfasen, reaktionsfasen, bearbetningsfasen samt nyorienteringsfasen.

Att främja hälsa, förebygga sjukdom, återställa hälsa samt lindra lidande och bidra till en värdig död, är fyra av omvårdnadens huvudsakliga ansvarsområden (Svensk sjuksköterskeförening, 2022). Travelbee (1971) menar att kommunikation är en upplevelse, och vad som förmedlas i interaktionen kan upplevas som värdefullt, betydelselöst eller frustrerande. För att få insikt i innebörden av omvårdnad menar Travelbee (1971) att sjuksköterskan måste ha vetskap om vad som sker mellan patient och sjuksköterska. Med vetskap menas att sjuksköterskan förstår hur interaktionen kan upplevas och vilka följder det kan få för patienten och dennes hälsotillstånd (Travelbee, 1971). Sjuksköterskan ska kunna utföra säker kommunikations- samt informationsöverföring genom hela vårdprocessen (Svensk sjuksköterskeförening, 2017). Det innebär att sjuksköterskan skall kunna planera, utföra och bedöma resultatet av informationen i kommunikation med patienter och närstående (Svensk sjuksköterskeförening, 2017). Vidare beskriver Svensk sjuksköterskeförening (2017) att en säker kommunikations- samt informationsöverföring genom hela vårdprocessen görs i syfte att främja hälsa och förebygga ohälsa. För sjuksköterskor inom vården är det av stor betydelse att sträva efter en ökad kunskap samt en bredare förståelse, detta kan uppnås genom att följa den nationella cancerstrategin (Regionala Cancercentrum

i Samverkan, 2022). Antalet nyupptäckta bröstcancerfall för kvinnor i Sverige har ökat från 3 400 fall år 1970 till 10 300 fall år 2017 (Regionala Cancercentrum i Samverkan, 2020a). Under samma tidsperiod har bröstcancerdödligheten halverats tack vare screening med mammografi för kvinnor mellan 40 och 74 år (Regionala Cancercentrum i Samverkan, 2020a). Vidare beskriver Regionala Cancercentrum i Samverkan (2020a) att screening med mammografi har möjliggjort tidig upptäckt och förbättrade behandlingar. Den nationella cancerstrategin syftar till att få en mer sammanhållen och effektiv cancervård, minska risken för insjuknande och göra cancervården jämlik i hela landet (Regionala Cancercentrum i Samverkan, 2023a). Genom en ökad kunskap samt en bredare förståelse kan sjuksköterskor bemöta kvinnor som genomgått mastektomi till följd av bröstcancer personcentrerat utifrån kvinnornas individuella behov och önskemål (Regionala Cancercentrum i Samverkan, 2023a). Vidare beskriver Regionala Cancercentrum i Samverkan (2023a) att en större kunskap bland sjuksköterskor ökar möjligheterna för bättre stöttning och hjälp för kvinnor med bröstcancer, samtidigt som vården förbättras. McCormack & McCance (2017) beskriver att sjuksköterskor kan implementera en personcentrerad vård genom att utgå ifrån kvinnornas individuella behov och önskemål, vilket i sin tur resulterar i en främjande, empatisk samt helhetsinriktad vårdmiljö. Genom att utgå från det kan sjuksköterskor implementera en personcentrerad vård, vilket i sin tur resulterar i en främjande, empatisk samt helhetsinriktad vårdmiljö (McCormack och McCance, 2017).

Syfte

Syftet var att undersöka kvinnors upplevelser av sin kropp efter mastektomi till följd av bröstcancer.

Metod

Design

Den valda designen är en litteraturstudie som bygger på artiklar med kvalitativ design. En kvalitativ litteraturstudie syftar till att granska artiklar för att få ökad kunskap inom ett ämne (Friberg, 2022). En studie med kvalitativ ansats är

beskrivande och resultaten är lätta att använda i olika sammanhang (Danielson, 2020). Designen valdes utifrån syftet att studera kvinnors upplevelser av bröstcancer, då en kvalitativ litteraturstudie utgår från att skapa en djupare förståelse för personers upplevelser och erfarenheter (Birkler, 2012).

Sökvägar och urval

En pilotsökning genomfördes av författarna i databasen Cinahl Complete (Cumulative Index for Nursing and Allied Health Literature) för att säkerställa att det fanns forskning som är lämplig för området som valts. Cinahl Complete (Cumulative Index for Nursing and Allied Health Literature) är en databas med material om omvårdnad och hälsovetenskap (Karlsson, 2022). Pilotsökningen bestod av flera sökblock som omfattade ämnesord och skildrade innehållet av artiklarna enligt Karlsson (2022). Artiklarnas innehåll omfattas av de olika ämnesorden som sökblocken består av. Studiens syfte består av fem centrala begrepp: kvinnor, upplevelser, kroppen, bröstcancer, mastektomi och kvalitativ.

Därav fem olika sökblock. I pilotsökningen användes Svensk MeSH som synonymdatabas. Svensk MeSH fungerar som en engelsk ordbok och kan användas för att hitta bra sökord att använda vid sökning i databaser (Karolinska Institutet, u.å).

Fräsökning användes för att söka på ett begrepp bestående av mer än ett ord och detta gjordes genom att sätta orden inom citattecken, "breast cancer". Vidare användes trunkering (*) på fritextorden för att få flera böjningar på synonymerna, exempelvis female – females och på så vis utökas även sökningen (Karlsson, 2022). För att få med mer än ett begrepp i sökningen lades de centrala begreppen ihop med hjälp av de booleska sökoperatörerna OR och AND, därefter gjordes en sökning. Med hjälp av OR så inkluderades sökorden och med hjälp av AND så blev sökningen mer specifik och avgränsad (Karlsson, 2022). Begränsningar för artiklarna är: forskningsartikel, engelskspråkliga artiklar, peer-reviewed, publiceringsperiod 2014–2024 samt kvinnligt kön.

För att säkerställa att artiklarna var av god kvalitet användes avgränsningen Peer-review, vilket innebär att artiklarna är granskade av ämnesexperter innan de godkänns för publicering (Karlsson, 2022). Avgränsning med årtal hjälper till att fastställa den

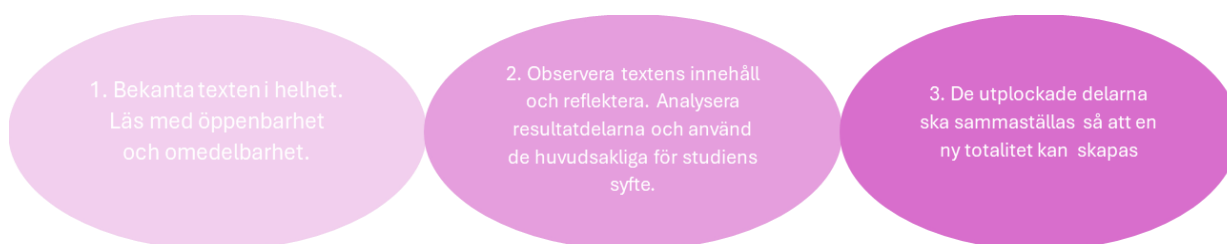
tidsram inom vilken studien genomförts, öka dess relevans och aktualitet samt underlätta jämförelsen med andra studier. Avgränsningar talar om vad arbetet tar upp och inte tar upp, det i sin tur gör att arbetet blir mer hanterligt för läsaren. Genom att använda avgränsningar blir det en mer specifik sökning med artiklar som besvarar studiens syfte. PsycINFO samt PubMed (Public/Publisher MEDLINE) är ytterligare två databaser som användes för att söka artiklar.

För att kunna delta i en undersökning behövde individerna uppfylla vissa krav som ställdes, dessa kallas för inklusionskriterier (Karlsson, 2022; Polit & Beck, 2020). Inklusionskriterierna i denna studie är att vara kvinna och ha genomgått mastektomi till följd av bröstcancer. Exklusionskriterier är villkor eller egenskaper som används för att utesluta vissa individer från en studie. Exklusionskriterierna för studien är att ha genomgått mastektomi av andra orsaker än bröstcancer. Databassökningen i Cinahl Complete, PubMed och PsycInfo resulterade i totalt 266 artiklar efter avgränsningarna som var engelskspråkiga, forskningsartiklar, peer-review, publiceringsperiod från år 2014–2024 och kvinnligt kön. Det blev ett resultat av tio artiklar, varav åtta artiklar var från Cinahl Complete och Pubmed och sju artiklar var från PsycInfo. Därefter togs sju artiklar bort då de var dubletter. Se bilaga 1.

Granskning och analys

Utifrån databaserna Cinahl Compete, Pubmed och PsycINFO granskades tio vetenskapliga artiklar med hjälp av Högskolan Kristianstad granskningsmall för kvalitativa studier (Blomqvist et al., 2016). Det har gjorts en artikelöversikt på de artiklarna som valdes för studien, se bilaga 2. Artikelöversikten omfattade kvaliteten på artiklarna samt att resultatdelen på artiklarna besvarade studiens syfte (Friberg, 2022). De vetenskapliga artiklarna som inkluderades i studien var engelskspråkiga och översattes därav till svenska. Vid översättning av artiklar från engelska till svenska kan det uppstå felaktigheter i översättningen, vilket kan orsaka feltolkning av innehållet. Därför granskades översättningarna och eventuella skrivfel rättades individuellt för att minimera risken för feltolkning. Därefter lästes artiklarna tillsammans, detta för att säkerställa att författarna bildat samma uppfattning om artiklarnas innehåll samt för att eliminera fel och missförstånd som kan ha uppstått under analysprocessen. Den gemensamma analysprocessen utgick från Dahlborg-

Lyckhage (2017) trestegsanalys. Dahlborg-Lyckhage (2017) återger analysprocessens tre delar, där det första steget är att göra sig bekant med texten i sin helhet och läsa de utvalda artiklarna med öppenhet och omedelbarhet för en allomfattande insikt av texten. Genom en öppenhet, omedelbarhet samt nyfikenhet kan författarna fördjupa sig och på samma gång ha en objektivitet till texten (Dahlborg-Lyckhage, 2017). Vidare beskriver Dahlborg-Lyckhage (2017) att den andra delen av analysprocessen är att se på textens innehåll med observans samt reflektion, för att studien inte ska formas efter författarnas erfarenheter och förförståelse. Artiklarnas innehåll identifierades och därefter analyserades artiklarnas resultat. I analysen av artiklarnas resultat så inkluderades de delar som besvarade studiens syfte. Analysprocessens tredje del utgör helheten, som innebär att de utplockade resultatdelarna kommer att sammanställas och skapa en ny helhet (Dahlborg-Lyckhage, 2017). Efter att ha plockat ut de relevanta delarna av artiklarnas resultat sammanställdes det utifrån författarnas valda syfte, dessa presenterades i studiens resultat.

Figur 1. Översikt av Dahlborg-Lyckhages (2017) analysmodell som arbetet genomförts enligt.

Etiska överväganden

Vid olika etiska aspekter utgör forskningsetik en stor del, detta för att främja deltagarnas säkerhet, välbefinnande och rättigheter (Sandman & Kjellström, 2018). För att minimera riskerna och främja välbefinnande är det viktigt att inkludera de etiska grunderna. Samtliga artiklar i litteraturstudien inkluderade de etiska grunderna som omfattar att respektera självbestämmande, integriteten samt att bevara anonymitet (Sandman & Kjellström, 2018). Genom att tillämpa dessa etiska grunder säkerställs en trygg och etisk forskningsmiljö. En förförståelse skrevs innan artikelsökningen för att höja trovärdigheten. De valda artiklarna översattes från

engelska till svenska enskilt och författarna gjorde därefter en gemensam sammanställning av det de tolkat. Det gjordes för att artiklarna skulle tydas korrekt.

Studien är ett viktigt ämne enligt författarna eftersom bröstcancer är en vanligt förekommande sjukdom. Som framtida sjuksköterskor kommer vi att träffa på personer som har eller har haft en bröstcancerdiagnos och genomgått mastektomi. Beauchamp & Childress (2009) redogör för fyra etiska principer som återfinns i ICN:s etiska kod: icke-skada principen, autonomiprincipen, godhetsprincipen samt rättvisepincipen. Genom att ha förståelse för och implementera dessa etiska principer i vårdandet av kvinnor med bröstcancer, kan sjuksköterskor garantera ett omhändertagande av hög kvalitet som även är etiskt hållbart.

Förförståelse

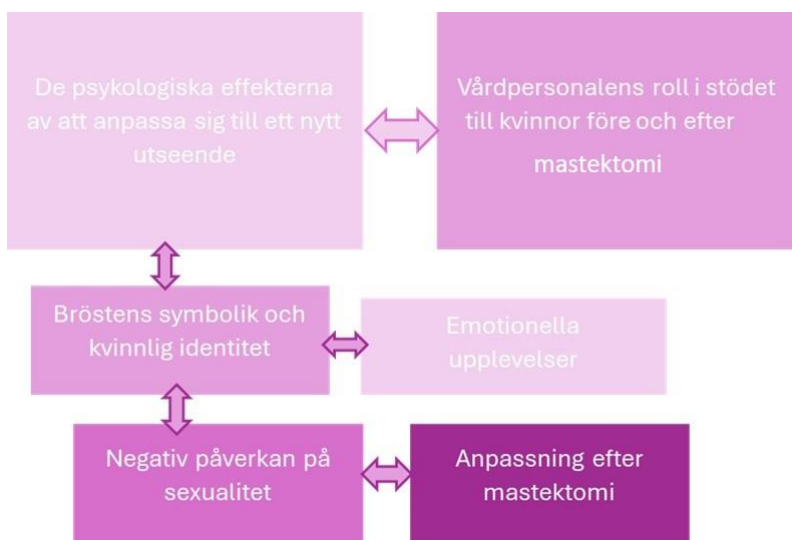
Författare ett (Emelie:s) förförståelse är att kvinnor som får en bröstcancerdiagnos ofta blir sedda som en sjukdom, och inte som en kvinna med en sjukdom. Trots att bröstcancer är otroligt vanligt så är författare ett:s uppfattning att det inte pratas särskilt mycket om bröstcancer för att det är lite ett tabubelagt ämne. Besked om en bröstcancerdiagnos kan skapa en rädsla och väcka frågor om livet, både hos den drabbade personen och hos anhöriga. Författare ett saknar yrkesmässig kunskap av att vårda kvinnor som fått en bröstcancerdiagnos och har ingen i sin närhet som drabbats av sjukdomen.

Författare två (Kaltrina:s) förförståelse grundades utifrån erfarenheter från familjemedlemmar som insjuknat i bröstcancersjukdomen. Bröstcancer är ett ämne som det än idag inte talas om högt då det fortfarande ses som tabubelagt. Kvinnor behöver ofta genomgå mastektomi och får det som en påminnelse varje gång att de har haft bröstcancer. Kvinnor som drabbas av bröstcancer har en tendens av samhället att inte ses bortom diagnosen, utan den följs med livet ut. Genom att uppmärksamma och upplysa ämnet kan kvinnorna få mer stöttning och våga tala om de existentiella frågorna som ofta kommer i samband med diagnosen.

Resultat

Resultatet i den här litteraturoversikten bygger på tio kvalitativa vetenskapliga artiklar som inkluderade totalt 386 kvinnors upplevelser av sin kropp efter mastektomi till följd av bröstcancer. Studierna var genomförda i följande länder: Australien (1), England (1), Indonesien (1), Iran (1), Israel (1), Nigeria (1), Storbritannien (1), Sverige (1), Turkiet (1) och USA (1). Studierna inkluderande artiklar omfattar olika delar av världen med en mångfaldsgrupp av kvinnor som genomgått mastektomi till följd av bröstcancer. Kvinnorna var i åldrarna 18–80 år. De inkluderade studierna bidrar till en geografisk och åldersmässig mångfald, som tillför flera olika aspekter av kvinnors upplevelser.

Det skapades följande två kategorier efter analysering av de inkluderade artiklarna. De två kategorierna är: Den förändrade kroppen och de psykologiska effekterna av att anpassa sig till ett nytt utseende. De fem subkategorierna är: Bröstens symbolik och kvinnlig identitet, vårdpersonalens roll i stödet till kvinnor innan och efter mastektomi, emotionella upplevelser, negativ påverkan på sexualitet och anpassning efter mastektomi. För översikt av studiens huvudkategorier och subkategorier, se figur 2.

Figur 2: En översikt av studiens resultat som genererade två huvudkategorier och fyra subkategorier.

Vårdpersonalens roll i stödet till kvinnor före och efter mastektomi

Flertalet vetenskapliga artiklar som omfattar resultatet i denna litteraturstudie beskriver hur kvinnan påverkas gällande identitet, självkänsla och kvinnlighet när det gäller mastektomi. För att främja välmående och bidra till kvinnornas styrka är ett gott stöd av vårdpersonalen väsentligt både före och efter mastektomi, detta betonas hos flertal kvinnor. På så vis kan kvinnorna skapa en bättre hantering för förändringarna som uppstår till följd av att genomgå mastektomi (Davies et al., 2017; Herring et al., 2019; Lundberg & Phoosuwan, 2022; Tollow et al., 2019). Att ge fysisk vård, information, kunskap samt uppmärksamhet stödjer den enskilda kvinnans styrka och är enligt kvinnan en viktig del av vårdpersonalens arbetsuppgifter (Lundberg & Phoosuwan, 2022). För att vårdpersonalen ska kunna stödja kvinnans styrka och välbefinnande är insatser utifrån kvinnors upplevelser viktiga (Lundberg & Phoosuwan, 2022). Vidare skildrar Lundberg & Phoosuwan (2022) att viktiga insatser såsom att ge fysisk vård, förmedla kunskap, tillhandahålla information och visa uppmärksamhet är betydande för kvinnans välmående (Lundberg & Phoosuwan, 2022). Genom att utföra dessa väsentliga insatser framhävs ett engagerat samt holistiskt förhållningssätt i vården (Lundberg & Phoosuwan, 2022).

Lundberg et al. (2022) beskriver hur kvinnorna upplevde att det saknades information och uppföljning efter mastektomi, trots att vårdpersonal bör vara medvetna om kvinnornas känslor och behov. Kvinnorna belyste hur väsentlig vikten av att ett bra stödsystem för upplevelsehantering efter mastektomi är (Davies et al., 2017; Lundberg & Phoosuwan, 2022; Tollow et al., 2019). Koçan & Gursoy (2016) beskriver hur sjuksköterskor kan utbilda kvinnorna i effektiva copingstrategier för att hjälpa dem genom den svåra hälsoutmaning de står inför, såsom att anpassa sig till förändringar efter mastektomi. Att erbjuda psykosocialt stöd till kvinnorna efter genomgående mastektomi är en av sjuksköterskans skyldigheter (Koçan & Gursoy, 2016).

Några kvinnor upplevde att de inte var tillräckligt förberedda inför operationen (Herring et al., 2019; Lundberg & Phoosuwan, 2022). Davies et al. (2017) belyser hur kvinnorna saknade förberedelser inför operationen. Kvinnorna nämner att en

detaljerad beskrivning, bilder eller videor på ärren efter mastektomi hade varit till hjälp för att bearbeta det de ska gå igenom (Davies et al., 2017). Vidare beskriver Davies et al. (2017) också att kvinnorna hade önskat att få träffa en psykolog dagen före operationen, för att mentalt kunna förbereda sig. Det tyder på att kvinnornas behov är negligerade gällande de preoperativ förberedelserna (Davies et al., 2017).

De psykologiska effekterna av att anpassa sig till ett nytt utseende

Vidare belyser de inkluderade vetenskapliga artiklarna i litteraturstudien, hur välbefinnandet påverkas efter förändringarna som tillkommer efter en genomgången mastektomi. Dessa förändringar omfattar en nedsatt sexuell lust och en förändrad relation som i sin tur leder till en rubbad livskvalité. Kvinnorna upplever också negativa känslor kring sitt utseende efter att ha genomgått mastektomi. De negativa känslorna påverkar i sin tur kvinnornas självbild samt kroppsuppfattning och återspeglar det sociala livet (Davies et al., 2017; Fouladi et al., 2017; Gershfeld-Litvin, 2018; Herring et al., 2019; Koçan & Gursoy 2016; Lundberg & Phoosuwan, 2022; Olasehinde et al., 2019; Sukartini et al., 2021; Tollow et al., 2019;).

Bröstens symbolik och kvinnlig identitet

De flesta kvinnorna uppgav att bröstet symboliserade femininitet, attraktivitet, moderskap och skönhet och därför är förlusten av bröstet relaterad till kvinnans självkänsla, identitet, kvinnlighet och sexualitet (Koçan & Gursoy 2016; Lundberg et al., 2022; Olasehinde et al., 2019; Sukartini et al., 2021). Några kvinnor beskriver hur bröstet illustrerar att mammor kan amma, och att det är det som skiljer kvinnor från män (Sukartini et al., 2021). Många personer identifierade sin kvinnlighet med bröstet, och när de genomgick mastektomi så upplevde de att deras kvinnlighet försvann (Herring et al., 2019; Koçan & Gursoy 2016; Lundberg & Phoosuwan, 2022; Olasehinde et al., 2019)

Emotionella upplevelser

Ett antal studier fann att kvinnorna ofta använde negativa uttalanden om sitt utseende samt att mastektomi påverkat deras kroppsuppfattning och självbild negativt (Koçan

& Gursoy, 2016; Sherman et al., 2016; Sukartini et al., 2021). Vissa kvinnor beskriver sitt nya utseende som deformerat och att en del av deras kropp är obefintlig (Koçan & Gursoy, 2016; Olasehinde et al., 2019).

Kvinnornas kroppsuppfattning begränsar deras dagliga liv och den psykiska ångesten påminner dem ständigt om deras sjukdom (Lundberg & Phoosuwan, 2022). För vissa kvinnor handlade det om att förena sin inre självbild med sitt yttre utseende, medan det för andra handlade mer om att bearbeta den psykologiska ångesten som associerade med sitt kvarvarande bröst (Tollow et al., 2019). I flertal studier upplevde kvinnorna skam över sitt nya utseende efter mastektomi relaterat till ett förändrat utseende, som de förknippade med förlust av kvinnlighet (Koçan & Gursoy, 2016; Lundberg & Phoosuwan, 2022; Sukartini et al., 2021). Några kvinnor beskriver hur de skäms över sitt nya utseende och försöker därför dölja sitt bröst med armen i sociala sammanhang (Koçan & Gursoy, 2016). Många kvinnor beskriver också hur de undviker att gå på aktiviteter för att de känner sig osäkra över sitt utseende (Lundberg & Phoosuwan, 2022; Sukartini et al., 2021). Kvinnorna uppger att de har förlorat en del av sin sociala identitet (Gershfeld-Litvin, 2018; Koçan & Gursoy, 2016). Koçan & Gursoy (2016) skildrar att kvinnornas uppfattning av det nya utseendet påverkat det sociala livet. Koçan & Gursoy (2016) skildrar hur kvinnorna kände sig värdelösa, då de inte längre kunde uppfylla sin roll och sitt ansvar som kvinna. Vissa kvinnor tog tidigare hushållsarbete, trädgårdsarbete och tunga lyft för givet, tills sjukdomen påminde dem om dess utmaningar (Koçan & Gursoy, 2016). Kvinnor som genomgått mastektomi upplevde en känsla av förlust av något viktigt, vilket ledde till en känsla av otillräcklighet efter att ha förlorat ett eller båda brösten. Många kvinnor kände sig ofullständiga och oattraktiva utan båda sina bröst, och uttryckte att förlusten av bröst var en förlust av deras helhet då brösten för dem var essentiella (Olasehinde et al., 2019). Även de som genomgick en omedelbar rekonstruktion efter mastektomi upplevde sorg och saknad (Herring et al., 2019).

Negativ påverkan på sexualitet

Flera kvinnor belyser en förändrad relation gentemot deras respektive (Koçan & Gursoy, 2016; Lundberg & Phoosuwan, 2022). Fouladi et al. (2017) beskriver hur kvinnor känner sig ovärdiga samt oönskade och därmed avstår från att delta i sociala aktiviteter för att undvika rädslan av att bli avvisade. Mastektomi har medfört en form

av osäkerhet i sin förändrade kropp, vilket påverkar självförtroendet hos kvinnorna eftersom det skapar en rädsla för att bli negligerad. Bröst är en väsentlig del av den sexuella upphetsningen och i samband med mastektomi så uppstår en rubbad sexuell lust hos kvinnorna (Fouladi et al., 2017; Olasehinde et al., 2019; Sukartini et al., 2021). Vidare beskriver Lundberg & Phoosuwan (2022) att sexlivet påverkades ytterligare eftersom några kvinnor upplevde känslan av att inte kunna tillfredsställa sin respektive. Fouladi et al. (2017) belyser svårigheter som kvinnorna handskas med gällande deras respektive. Kvinnorna kände ett behov av att dölja bröstet och ändra tillvägagångssätt vid intima relationer (Fouladi et al., 2017). Trots att kvinnornas sexuella lust var nedsatt, tillfredsställde de sina respektives behov och förväntningar (Fouladi et al., 2017). Vidare beskriver Fouladi et al. (2017) att detta bidrog till ett minskat självförtroende till följd av nedlåtande kommentarer från sina respektive, samt en känsla av att vara oönskad och en rädsla för att bli lämnade. Enligt Olasehinde et al. (2019) blev det en större påfrestning på relationerna när kvinnorna inte längre hade någon av sexuell lust. Det lyfts fram av Herring et al. (2019) att det nya utseendet skapade en oro och rädsla hos kvinnorna, på grund av hur deras respektive skulle kunna reagera och hur det skulle kunna ha en påverkan på den sexuella relationen. De som inte befann sig i en relation hade också liknande känslor om hur deras framtida partner skulle reagera, samt hur utseendet skulle kunna påverka den intima delen av relationen (Herring et al., 2019). Davies et al. (2017) skildrar hur partnern upplevde en negativ påverkan på relationen på grund av kvinnornas nedsatta sexlust. Detta styrks av Gershfeld-Litvin (2018) som beskriver hur relationens negativa påverkan blev så omfattande att paren enades om att ha separata sovrum.

Anpassning efter mastektomi

Efter mastektomi var det svårt för många kvinnor att acceptera situationen (Lundberg & Phoosuwan, 2022). Många upplevde en fysisk förlust samt en kvinnlig förlust där kvinnorna kände att de behövde anpassa sig och acceptera det nya fysiska utseendet (Herring et al., 2019).

Lundberg & Phoosuwan (2022) skildrar hur äldre kvinnor inte brydde sig särskilt mycket om att bara ha ett bröst, en del valde att använda protes och en del valde att inte göra någonting alls. Flertal yngre kvinnor upplevde däremot att de hade förlorat sin kvinnlighet och ville därför genomgå en bröstrekonstruktion (Lundberg &

Phoosuwan, 2022). De yngre kvinnorna skildrar hur de kände sig nervösa på offentliga platser och proteserna beskrivs som obekväma, särskilt i varmt sommarväder (Lundberg & Phoosuwan, 2022). Många kvinnor som genomgått en bröstrekonstruktion efter mastektomi mådde bättre och återfick känslan av kvinnlighet till följd av det förbättrade utseendet (Lundberg & Phoosuwan, 2022).

Diskussion

Metoddiskussion

Syftet var att belysa kvinnors upplevelser av sin kropp efter mastektomi till följd av bröstcancer. Studiens metoddiskussion kommer att utgå från Shenton (2004) som granskar och diskuterar en litteraturöversikt och använder en kvalitativ metod med fokus på de fyra trovärdighetsbegreppen: tillförlitlighet, verifierbarhet, pålitlighet och överförbarhet.

Tillförlitlighet

Genom att de inkluderade vetenskapliga artiklarna besvarade studiens syfte så stärks tillförlitligheten enligt Shenton (2004). Hur författarna har gått tillväga med insamling av informationen, som omfattar data, granskning och analys kan även påverka studiens tillförlitlighet. Studiens tillförlitlighet förbättrades genom att det först genomfördes en pilotsökning för att säkerställa att det fanns tillräckligt med vetenskaplig forskning inom det angivna området. Tre databaser inom omvårdad med hög kvalitet har använts, vilket resulterade i en bred sökning som skapade goda möjligheter till en allomfattande datainsamling. Dessutom stärktes tillförlitligheten genom författarnas val att analysera kvalitativa publikationer, vilka bäst motsvarade studiens syfte genom att ge insikter i upplevelser. Denna metod skapade en nyanserad insikt, vilket hade varit svårare att uppnå om författarna i stället hade använt sig av kvantitativa metoder. En kvantitativ metod hade kunnat resultera i en mer omfattande statistisk översikt, men hade också kunnat missa individuella och knappt märkbara aspekterna av upplevelser. Författarna tog ett gemensamt beslut att endast fokusera på kvalitativa artiklar för att kunna ta till sig kvinnornas perspektiv samt upplevelser. Författarna gjorde en granskning och analys vilket innebar att de kunde fördjupa sig i ämnets komplexitet. Artiklarna har granskats av författarna, först individuellt och

därefter gemensamt för att bilda en uppfattning om artiklarnas innehåll. Efter det stämde författarna av med varandra för att se till så att båda hade tolkat innehållet på samma sätt, vilket också stärker tillförlitligheten. Artiklarna granskades dessutom enligt (Blomqvist et al., 2016) granskningsmall för kvalitativa studier av Högskolan Kristianstad, som implicerar att studierna har undersökts noga och utgått från de fyra kvalitetsbegrepp från Shenton (2004). Tillförlitligheten stärks genom att översiktstabeller som artiklarna har granskats enligt finns med. Enligt Shenton (2004) så stärks tillförlitligheten när ett arbete ständigt under skrivprocessen kritiskt granskas för att arbetet skall kunna utvecklas samt förbättras, vilket har gjorts vid flera handledningsmoment med handledare samt studenter.

Verifierbarhet

Verifierbarheten bedöms enligt Shenton (2004), hur väl litteraturstudien beskrivs samt om ett liknande resultat hade varit möjligt att uppnå om samma studie gjordes på nytt. En välbeskriven metod och struktur stärker verifierbarheten. Denna litteraturstudies tillvägagångsätt är tydligt beskrivet vilket stärker verifierbarheten. Tre olika sökscheman finns med som bilaga 1 för de olika artikelsökningarna som gjorts i databaserna, och styrker verifierbarheten. Hur studiens resultat har påvisats är välbeskrivet i analysdelen, där författarna har beskrivit processen, vilket i sin tur stärker verifierbarheten. Det framförs även en figur i analysdelen som omfattar analysprocessen.

Pålitlighet

Litteraturstudiens pålitlighet bedöms via studiens material, om författarna har trott sig objektiva när de skrivit och att studien inte påverkas av författarnas kunskap eller förförståelse (Shenton, 2004). Innan litteraturstudien påbörjades skrev författarna varsin förförståelse så att studiens resultat inte skulle påverkas av fördomar vilket stärker pålitligheten. Pålitligheten stärks också eftersom författarna har läst artiklarna individuellt och därefter har de olika fynden som hittats diskuterats gemensamt för att öka objektiviteten, genom att försöka minimera personlig tolkning av artiklarna. De valda artiklarna var engelskspråkiga och därmed översattes dessa, vilket kan leda till inkorrekt tolkning av innehållet som därmed kan sänka pålitligheten. För att undvika felaktigheter som kan uppstå vid översättningar från engelska till svenska, är det

viktigt att granska och korrekturläsa översättningarna individuellt först och därefter tillsammans noggrant för att kunna diskutera och upptäcka eventuella fel eller missförstånd.

Överförbarhet

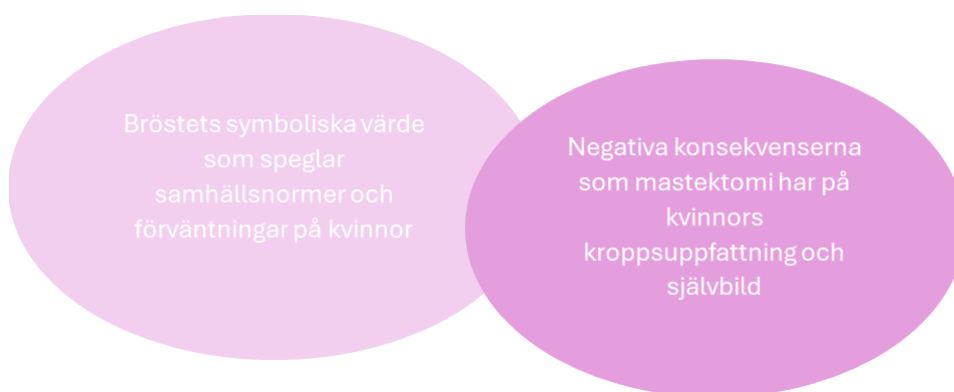
En välbeskriven kontext, ett utformat urval, kategorier och teman utifrån resultatet som kan tillämpas i andra kontexter, sammanhang och situationer kallas för överförbarhet (Shenton, 2004). Studiens resultat fokuserar på kvinnors upplevelser av sin kropp efter mastektomi till följd av bröstcancer. Det är viktigt att notera att dessa resultat inte kan generaliseras till män eller kvinnor som inte har fått en bröstcancerdiagnos, vilket kan minska överförbarheten av studiens slutsatser. Det är dock värt att nämna att även om bröstcancer är mindre vanligt förekommande hos män, drabbas en del män av sjukdomen varje år och genomgår också mastektomi. Därför kan det finnas värdefulla insikter att ta hänsyn till även för denna grupp, såsom exempelvis emotionella utmaningar samt behov av stöd och resurser.

Litteraturstudiens resultat omfattade totalt tio artiklar runt om i världen: Australien, England, Indonesien, Iran, Israel, Nigeria, Storbritannien, Sverige, Turkiet och USA. Trots att studiens resultat visade likheter mellan olika länder, så är det viktigt att komma ihåg att samhällsstrukturer och kulturella faktorer kan ha en betydande inverkan på hur resultatet tolkas och överförs till andra sammanhang. Exempelvis hur skillnader i socioekonomiska förhållanden, tillgång till vårdresurser samt kulturella normer som kan påverka hur kvinnor upplever och bearbetar sin kropp efter mastektomi. Dessa faktorer kan följaktligen påverka överförbarheten av studiens resultat till andra befolkningsgrupper eller samhällen med annorlunda strukturer och kulturella normer. Regionala Cancercentrum i Samverkan (2020a) beskriver i Sveriges nationella cancerstrategi att det krävs ett fortsatt arbete för att jämna ut skillnaderna vad gäller bostadsort, kön och socioekonomisk ställning. Vidare beskriver Regionala Cancercentrum i Samverkan (2020a) att visionen för cancervården år 2030, är att väntetiden, behandling samt eftervård är likvärdig oavsett kön, region och socioekonomisk status. I stora delar av vissa länder såsom exempelvis Uganda och Etiopien, finns ingen möjlighet till bröstcancerkirurgi alls (Wondimagegnehu et al., 2024). Vidare beskriver Wondimagegnehu et al. (2024) att en av fem patienter inte fick möjligheten till mastektomi och vilket har lett till sämre

behandlingsresultat och hög dödlighet i bröstcancer i länderna. Det är viktigt att ta hänsyn till skillnader eftersom dessa kan vara avgörande för att säkerställa att studiens resultat tolkas och tillämpas på ett lämpligt sätt inom olika kontexter. Hur upplevelsen av mastektomi påverkar den sociala identiteten och interaktioner, väcker emotionella upplevelser samt känslor av otillräckliga förberedelser och chock efter mastektomi kan överföras via till exempel operationer som leder till att en kroppsdel avlägsnas. Även de psykologiska effekterna av att anpassa sig till ett nytt utseende som presenteras i studien kan överföras till andra operationer som kräver återhämtning samt andra cancerpatienter vilket styrker överförbarheten.

Resultatdiskussion

I litteraturstudiens resultat framkom det att bröstets symboliska värde speglar samhällsnormer och förväntningar på kvinnor, samt att bröst under en lång tid ansetts vara en symbol för femininitet och sexualitet. Resultatet skildrar också hur bröstets symboliska värde i sin tur orsakar skönhetsideal som kan skapa en stor press hos kvinnor, då de känner att de måste motsvara dessa ideal. Samtidigt framgår det i studiens resultat att mastektomi kan medföra negativa konsekvenser såsom destruktiv kroppsuppfattning och självsyn. Resultatet beskriver även att kvinnors självuppfattning och hur de upplever sin femininitet, kan påverkas av mastektomi och i sin tur leda till en sämre självuppskattning samt en känsla av att förlora delar av sin kropp. Bröstets symboliska värde som speglar samhällsnormer och förväntningar på kvinnor, samt de negativa konsekvenserna som mastektomi har på kvinnors kroppsuppfattning och självbild kommer att lyftas fram i resultatdiskussionen för att fördjupa diskussionen.

Figur 3: En summering av det som studiens resultatdiskussion lyfter fram för

fördjupande diskussion.

Bröstets symboliska värde som speglar samhällsnormer och förväntningar på kvinnor

I enlighet med litteraturstudiens fynd framkom det att många kvinnor symboliserar bröstet med femininitet, attraktivitet, moderskap samt skönhet. Därmed kan förlusten av bröst ha en betydande inverkan på deras självkänsla, identitet, kvinnlighet och sexualitet. Litteraturstudien belyser en betydelsefull samhällsnorm som kretsar kring förväntningar på kvinnor. Speciellt betonas deras förmåga att amma och hur detta symboliskt kopplas till deras roll och identitet som mödrar och familjemedlemmar. Litteraturstudien understryker en normativ uppfattning som innebär att kvinnors värde och identitet i de flesta fall är förknippade med deras biologiska förmåga att föda och mata barn. Detta betyder att samhället har skapat tanken av att kvinnors kroppar främst anses vara avsedda för reproduktiva syften, där bröstet uppfattas som centrala för denna roll. På så sätt förstärks stereotyperna och den binära synen på kön, vilket gör att kvinnor främst anses som mammor och att deras identitet är kopplad till deras kropp och roll som förälder. Denna normativa förståelse kan utveckla ett socialt tryck, som gör att kvinnor känner sig pressade att anpassa sig till eller följa dessa förväntningar, samt normer som samhället har kring hur kvinnor bör vara eller bete sig. Det stärks i en annan studie gjord av Yamani et al. (2019) som skildrar vad bröstet har för symboliskt värde och hur det speglar samhällsnormer och förväntningar på kvinnor. Yamani et al. (2019) beskriver att bröst i de flesta samhällen och kulturer är en symbol för födande, kön och kvinnlig identitet.

De inkluderade studierna i resultatet har visat att kvinnor upplever känslor av skam angående den förändrade kroppen. Detta på grund av hur normerna i dagens samhälle ser ut. Flera kvinnor kände behov av att klä sig i lösa kläder, dölja bröstet med armen eller att helt avstå från sociala aktiviteter. Detta stöds i en annan studie gjord av Buki et al. (2016) som beskriver att kvinnorna ändrade sin klädstil efter mastektomi för att passa in och känna sig "normala". Detta på grund av osäkerhet och känslor av att inte vara fullständig eller tillräcklig attraktiv längre. Flera kvinnor kände en förlust av sin helhet utan bröstet, vilket kan relateras till samhällets stereotypa uppfattning om hur en kvinna bör se ut. Enligt litteraturstudiens resultat innebär det att många kvinnor

känner sig tvungna att ständigt jämföra sig med det ”perfekta” kroppsidealet, som inte tar hänsyn till att kvinnor kommer i alla former och storlekar och inte nödvändigtvis passar in i det standardiserade idealet. På så sätt kan kvinnor uppleva känslor som skam, otillräcklighet och ofullständighet på grund av att man inte passar in i dessa normer.

Negativa konsekvenserna som mastektomi har på kvinnors kroppsuppfattning och självbild

Denna litteraturstudie skildrar att kvinnor som genomgått mastektomi ofta uttrycker negativa känslor om sitt utseende och upplever att mastektomi har påverkat deras kroppsuppfattning och självbild negativt. I litteraturstudiens resultat framkom även att en del kvinnor upplevde sitt nya utseende som deformerat och kände att en del av deras kropp saknades. Detta stärks i en annan studie gjord av Jabłoński et al. (2018) som beskriver att kvinnor som genomgått mastektomi till följd av bröstcancer upplever sin kropp som en källa till negativa känslor. I resultatet framkom det även att de negativa känslorna som uppstår bland kvinnorna, begränsar deras vardagliga liv och orsakar psykisk ångest. Detta stärks även i Yamani et al. (2019) studie, som beskriver att känslan av ett mindre attraktivt utseende leder till en oro som ger negativa effekter på kvinnornas mentala hälsa.

Litteraturstudiens resultat återger hur intim kontakt för många kvinnor var en ständig påminnelse om vad de förlorat. I resultatet beskrivs det att flertal kvinnor upplevde ett minskat självförtroende efter mastektomi, vilket exempelvis påverkade deras sätt att närma sig sexuella aktiviteter. Det bekräftas av Yamani et al. (2019) som belyser vad mastektomi medför, speciellt hos unga kvinnor. Yamani et al. (2019) beskriver att mastektomi medför en känsla av att förlora sin femininitet och sexuella attraktionskraft.

Enligt litteraturstudiens forskningsresultat kan kroppsuppfattningsstörningar påverka hur en kvinna upplever sin kropp, inklusive hur attraktiva de känner sig. Detta kan i sin tur påverka deras självförtroende när det gäller intima relationer och sexuell aktivitet. Vidare återger forskningsresultatet att psykologiska besvär som kan uppstå till följd av kroppsuppfattningsstörningar, såsom ångest eller depression, också kan ha en betydande inverkan på sexuell lust och välbefinnande. I flera artiklar från

forskningsresultatet framkommer det att partners uppfattning och hantering efter mastektomivar betydelsefull för hur kvinnorna upplevde det nya utseendet. Vidare pekar forskningsresultaten på att förändringar i ens intima relation kan framkalla en känsla av otillräcklighet, vilket i sin tur kan leda till en långvarig känsla av lidande. Kvinnorna kände en rädsla av att bli dömda och avvisade av sina partners, vilket leder till undvikande av intima relationer. Det kan tolkas som att kvinnorna drar sig undan från relationerna på grund av kroppsförändringar, och därigenom inte får den bekräftelse och kärlek som är nödvändig för människans välbefinnande. Det i sin tur påverkar kvinnornas självbild och kroppsuppfattning. Ytterligare bevis presenteras i en annan studie av Jabłoński et al. (2018) som också skildrar att kroppsuppfattningsstörningar var förknippade med ökade psykologiska besvär hos överlevande från bröstcancer. Eriksson (2015, s. 40) argumenterar i sin bok för att människan strävar efter att bli älskad och bekräftad av andra, och bristen på kärlek, antingen att inte få eller inte kunna ge, resulterar i betydande lidande. För att kvinnorna skall kunna hantera förändringar som kan uppkomma efter mastektomi och bibehålla en god hälsa krävs det stöd och trygghet, enligt litteraturstudiens resultat. Information angående hur kvinnornas sexliv kan påverkas är av betydelse. Det är viktigt att sjuksköterskor är kunniga inom ämnet och har förmågan att ta upp ämnen som sexualitet och utmanande frågor.

Känsla av sammanhang (KASAM) är ett tillstånd där en individ uppfattar sin omvärld som huvudsakligen tydlig och begriplig, hanterbar och påverkbar, samt meningsfull (Antonovsky, 1991). Detta innebär att personen finner utlopp för sin energi och sitt engagemang (Antonovsky, 1991). KASAM innefattar tre områden: Begriplighet, Meningsfullhet och Hanterbarhet (Antonovsky, 1991). Genom att vårdpersonal har kunskap och förmåga att diskutera ämnen som kan ha en negativ inverkan efter mastektomi, kan kvinnorna uppnå en känsla av hanterbarhet.

Slutsats

Resultatet i litteraturstudien visar att kvinnor som genomgått mastektomi till följd av bröstcancer upplevde en rubbning i att identifiera sig som en kvinna. Kvinnorna upplevde en minskad självkänsla, försämrat självförtroende, begränsat liv och känslor

av utanförskap. Återhämtningen och acceptansen för den förändrade kroppen brast då det inte fanns tillräckligt med stöd från vårdpersonal och anhöriga. Erfarenheterna var varierande bland kvinnorna, denna aspekt är viktig för sjuksköterskor att ha i åtanke då patienterna kommer behöva personcentrerad vård, för att kunna bemöta patienternas behov och främja deras välbefinnande. Det är fördelaktigt för sjuksköterskor inom vården att ta del av resultaten som använts i denna litteraturstudie som har sammanställts utifrån de inkluderade vetenskapliga artiklarna.

Kliniska implikationer

Litteraturstudien omfattar kvinnors upplevelser samt välbefinnande efter mastektomi och betonar hur vårdpersonal kan använda dessa insikter för att förbättra vården. Litteraturstudien lyfter fram de psykologiska effekterna som kommer med ett nytt utseende, emotionellt stöd, anpassning inför den förändrade kroppen samt strategier för bearbetning. För att främja välmående och lindra lidande bör sjuksköterskor tillämpa ett personcentrerat förhållningssätt, tillhandahålla väsentlig information om möjligheter såsom proteser, bröstrekonstruktion och specialunderkläder, samt medföra tydlig kommunikation och stöd. Genom att vara lyhörd och skapa en trygg miljö kan vårdpersonal öka kvinnornas känsla av sammanhang och delaktighet, vilket kan leda till en bättre hantering av situationen och välbefinnande. Delaktighet och en ökad hantering av situationen alstras med ett bra stöd samt tydlig kommunikation som i sin tur leder till en ökad KASAM och därigenom förbättrat välbefinnande.

Referenser

*Artiklar som ingår i resultatet

Antonovsky, A. (1991). *Hälsans mysterium*. Bokförlaget Natur och Kultur.

Beauchamp, T-L., Childress, J-F. (2009). *Principles of Biomedical Ethics*. New York: Oxford University press.

Begovic-Juhant, A., Chmielewski, A., Iwuagwu, S., & Chapman, LA. (2012). Impact of Body Image on Depression and Quality of Life Among Women with Breast Cancer. *Journal of Psychosocial Oncology*, 30(4), 446–460.
<https://doi.org/10.1080/07347332.2012.684856>

Birkler, J. (2012). *Vetenskapsteori: En grundbok*. (2 uppl.). Liber.

Brandberg, Y., Malm, M., & Blomqvist, L. (2000). A prospective and randomized study, "SVEA," comparing effects of three methods for delayed breast reconstruction on quality of life, patient-defined problem areas of life, and cosmetic result. *Plastic and Reconstructive Surgery*. 105(1), 66-74; discussion 5-6.

Buki, L., Reich, M., & Lehardy, E. (2016). "Our Organs Have a Purpose": Body Image Acceptance in Latina Breast Cancer Survivors. *Psycho-Oncology*. 25(11).
<https://doi.org/10.1002/pon.4270>

Cullberg, J. (2006). *Kris och utveckling*. Stockholm: Natur och Kultur.

Dahlborg-Lyckhage, E. (2017). Att analysera berättelser. I F. Friberg (red.), *Dags för uppsats: vägledning för litteraturbaserade examensarbeten*. (3 uppl. s.174–182). Studentlitteratur.

Danielson, E. (2020). Kvalitativ innehållsanalys. I M. Henricson (red.), *Vetenskaplig teori och metod: från idé till examination inom omvårdnad*. (2 uppl. s.285–299). Studentlitteratur.

*Davies, CC., Brockopp, D., Moe, K., Wheeler, P., Abner, J., & Lengerich, A. (2017). Exploring the Lived Experience of Women Immediately Following Mastectomy: A Phenomenological Study. *Cancer Nurs*. 40(5), 361–368.
<https://doi.org/10.1097/NCC.0000000000000413>

Eriksson, K. (2015). *Den lidande människan*. (2 uppl.). Liber.

European Commission. (u.å). *Europe's Beating Cancer Plan: Communication from the commission to the European Parliament and the Council*. Hämtad 2024-01-13, från https://health.ec.europa.eu/system/files/2022-02/eu_cancer-plan_en_0.pdf

Falk Dahl, CA., Reinertsen, KV., Nesvold, IL., Fosså, SD., Dahl, AA. (2010). A study of body image in long-term breast cancer survivors. *Cancer*. 116(15), 3549–3557. <https://doi.org/10.1002/cncr.25251>

Figueiredo, MI., Cullen, J., Hwang, YT., Rowland, JH., Mandelblatt, JS. (2004). Breast cancer treatment in older women: does getting what you want improve your long-term body image and mental health? *Journal of clinical oncology: official journal of the American Society of Clinical Oncology*. 22(19), 4002–4009. <https://doi.org/10.1200/JCO.2004.07.030>

*Fouladi, N., Pourfarzi, F., Dolattorkpour, N., Alimohammadi, S., & Mehrara, E. (2017). Sexual life after mastectomy in breast cancer survivors: A qualitative study. *Psycho-Oncology*. 27(2), 434–441. <https://doi.org/10.1002/pon.4479>

Friberg, F. (red.) (2022). *Dags för uppsats: Vägledning för litteraturbaserade examensarbeten*. (4 uppl.). Studentlitteratur.

*Gershfeld-Litvin, A. (2018). Women's experiences following mastectomy: Loss, grief, and meaning-reconstruction. *Illness, Crisis, & Loss*, 29(3), 187–204. <https://doi.org/10.1177/1054137318799046>

*Herring, B., Paraskeva N., Tollow, P., & Harcourt, D. (2019). Women's initial experiences of their appearance after mastectomy and/or breast reconstruction: A qualitative study. *Psycho-Oncology*, 28(10), 2076-2082. <https://doi.org/10.1002/pon.5196>

Jabłoński, M.J., Mirucka, B., Streb, J., Słowik, A.J., & Jach, R. (2018). Exploring the relationship between the body self and the sense of coherence in women after surgical treatment for breast cancer. *Psycho-Oncology*, 28(1), 54–60.

Janowski, K., Tatala, M., Jedynek, T., & Wałachowska, K. (2020). Social support and psychosocial functioning in women after mastectomy. *Palliative and Supportive Care* 18(3), 314-321. <https://doi.org/10.1017/S1478951519000774>

Karlsson, E.A. (2022). Informationssökning. I M. Henricson (red.), *Vetenskaplig teori och metod: från idé till examination inom omvårdnad*. (2 uppl. s.81–97). Studentlitteratur.

Karolinska Institutet. (u.å). Svensk MeSH. Hämtad 2024-01-20, från <https://mesh.kib.ki.se/>

*Koçan, S., & Gursöy, A. (2016). Body image of women with breast cancer after mastectomy: A qualitative research. *J Breast Health*. 12(4), 145-150.

DOI:10.5152/tjbh.2016.2913

https://www.researchgate.net/publication/303709788_Body_Image_of_Women_With_Breast_Cancer_After_Mastectomy_A_Qualitative_Research

*Lundberg, PC. & Phoosuwan, N. (2023). Life satisfaction, body image and associated factors among women with breast cancer after mastectomy. *Psychooncology*. 32(4): 610–618. <https://doi.org/10.1002/pon.6106>

McCormack, B., & McCance, T. (2017). *Person-centred practice in nursing and health care: Theory and practice*. Wiley Blackwell.

Nationellt vårdprogram. (2023). *Bröstcancer*. Hämtad 2024-03-10, från <https://kunskapsbanken.cancercentrum.se/globalassets/cancerdiagnoser/brost/vardprogram/nationellt-varldprogram-brostcancer.pdf>

*Olasehinde, O., Arije, O., Wuraola, FO., Samson, M., Olajide, O., Alabi, T., Arowolo, O., Boutin-Foster, C., Alatise, OI., & Kingham, TP. (2019). Life Without a Breast: Exploring the Experiences of Young Nigerian Women After Mastectomy for Breast Cancer. *J Glob Oncol*. 5:1-6. <https://doi.org/10.1200/JGO.18.00248>

Patiyal, N., Pandey, V., & Kumar, A. (2023). Lived experiences of post-mastectomy women: A qualitative study of Western Rajasthan. *J Educ Health Promot*. 12(1), 275. https://doi.org/10.4103/jehp.jehp_1591_22

Piot-Ziegler, C., Sassi, M. L., Raffoul, W., & Delaloye, J. F. (2010). Mastectomy, body deconstruction, and impact on identity: A qualitative study. *British Journal health psychology*, 15(3), 479-510. <https://doi.org/10.1348/135910709X472174>

Polit, D.F., & Beck, C. (2020). Foundations of nursing research. *Nursing research – generating and assessing evidens for nursing practice*. (11 uppl.) Wolters Kluwer.

Regionala Cancercentrum i Samverkan. (2015). *Information till dig som ska genomgå bröstcanceroperation: En beskrivning av de vanligaste operationsmetoderna för bröstcancer* [Broschyr]. Hämtad 2024-06-11, från <https://cancercentrum.se/globalassets/cancerdiagnoser/brost/stockholm-gotland/folder-information-om-broستcanceroperation.pdf>

Regionala Cancercentrum i Samverkan. (2020). *Bröstcancer*. Hämtad 2024-03-10, från <https://cancercentrum.se/samverkan/cancerdiagnoser/brost/>

Regionala Cancercentrum i Samverkan. (2020a). *10 år med nationella cancerstrategin: Nu tar vi sikte på 2030*. Hämtad 2024-03-10, från https://cancercentrum.se/globalassets/om-rcc/samverkan/tio_ar_med_cancerstrategin_magasin_uppslag.pdf

Regionala Cancercentrum i Samverkan. (2022). *Min vårdplan bröstcancer*. Hämtad 2024-03-10, från <https://cancercentrum.se/samverkan/cancerdiagnoser/brost/min-vardplan/>

Regionala Cancercentrum i Samverkan. (2022a). *Bröstrekonstruktion*. Hämtad 2024-03-10, från <https://cancercentrum.se/contentassets/837dc772b24a494a9bb764807e8efa70/brostrekonstruktion.pdf>

Regionala Cancercentrum i Samverkan. (2023). Nationellt vårdprogram bröstcancer. I *Kunskapsbanken*. Hämtad 2024-03-10, från <https://kunskapsbanken.cancercentrum.se/diagnoser/brostcancer/vardprogram/>

Regionala Cancercentrum i Samverkan. (2023a). Kunskapsstyrning. I *Kunskapsstöd i cancervårdens kunskapsstyrning*. Hämtad 2024-03-10, från

<https://cancercentrum.se/globalassets/vara-uppdrag/kunskapsstyrning/alla-kunskapsstod-informationsblad.pdf>

Sandman, L. & Kjellström, S. (2018). *Etikboken: Etik för vårdande yrken*. (2 uppl.). Studentlitteratur.

Shenton, A. K. (2004). Strategies for ensuring trustworthiness in qualitative research projects. *Education for Information* 22(2), 63-75. <https://doi.org/10.3233/EFI-2004-22201>

*Sherman, K.A., Woon, S., French, J., Elder, E. (2016). Body image and psychological distress in nipple-sparing mastectomy: the roles of self-compassion and appearance investment. *Psychooncology*. 26(3), 337-345.
<https://doi.org/10.1002/pon.4138>

Silva, G., & Santos, MA. (2010). Stressors in breast cancer post-treatment: a qualitative approach. *Revista Latino-Americana de Enfermagem*. 18(4), 688–695.
<http://dx.doi.org.ludwig.lub.lu.se/10.1590/S0104-11692010000400005>

Socialdepartementet. (2011). *Kriterier som ska utmärka ett regionalt cancercentrum (RCC)*. Hämtad 2024-03-11, från https://cancercentrum.se/globalassets/vara-uppdrag/rcckriterier_31jan11.pdf

Socialstyrelsen. (2022). *Statistik om nyupptäckta cancerfall 2021*. Hämtad 2024-02-25, från <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/statistik/2022-12-8308.pdf>

Socialstyrelsen. (2023). *Statistik om bröstcancer*. Hämtad 2024-02-25, från <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/statistik/2023-10-8807.pdf>

[Regeringskansliet. \(2009\). *Kvinnor och hälsa: ett genusperspektiv \(SOU 2009:11\)*. Statens offentliga utredningar. Hämtad 2024-02-27, från https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2009/02/sou-200911/](https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2009/02/sou-200911/)

*Sukartini, T., & Permata Sari, Y. I. (2021). Women with Breast Cancer Living with

One Breast After a Mastectomy. *Central European Journal of Nursing & Midwifery*, 12(2), 366–375. <https://doi.org/10.15452/CEJNM.2021.12.0012>

Svensk sjuksköterskeförening. (2017). *Kompetensbeskrivning för legitimerad sjuksköterska*. Hämtad 2024-03-11, från <https://swenurse.se/download/18.63d77b1e18bf5c2bfaa40841/1701244747726/Kompetensbeskrivning%20legitimerad%20sjuksko%CC%88terska%202024.pdf>

Svensk sjuksköterskeförening. (2022). *ICN:s etiska kod för sjuksköterskor*. Hämtad 2024-03-11, från <https://swenurse.se/download/18.7104a0bd1817fce0092f0132/1656659417909/A4%20ICN%20Etiska%20kod%20enkelsidor.pdf>

*Tollow, P., Williams, V.S., Harcourt, D., Paraskeva, N. (2019). "It felt like unfinished business, it feels like that's finished now": Women's experiences of decision making around contralateral prophylactic mastectomy (CPM). *Psycho-Oncology*. 28(6), 1328-1334. <https://doi.org/10.1002/pon.5086>

Travelbee, J. (1971). *Interpersonal Aspect Of Nursing*. F.A. Davis Company.

Wondimagegnehu, A., Teferra, S., Assefa, M., Zebrack, B., Addissie, A., & Kantelhardt, E.J. (2024). "How can a woman live without having a breast?": challenges related to mastectomy in Ethiopia. *BMC Cancer*. 24, 60. <https://doi.org/10.1186/s12885-023-11801-6>

World Health Organization. (2023). *Breast cancer*. Hämtad 2024-02-06, från <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/breast-cancer>

Yamani Ardakani, B., Tirgari, B., & Roudi Rashtabadi, O. (2019). Body image and its relationship with coping strategies: The views of Iranian breast cancer women following surgery. *European Journal of Cancer Care*. 29(1). <https://doi.org/10.1111/ecc.13191>

Bilaga 1. Sökschema

Databas: Cinahl Complete			
Datum: 2024-02-28			
Syfte: Kvinnors upplevelser av sin kropp efter mastektomi till följd av bröstcancer.			
Sökning nr och namn	Sökord	Antal träffar	Valda artiklar
1. Bröstcancer	Breast Neoplasms [MH] OR "breast Cancer" [fritext] OR	177,967	
2. Upplevelse	"patient experience*" [fritext] OR "patient perspective*" [fritext] OR "experience*" [fritext] OR "perception*" [fritext] OR "attitude*" [fritext] OR "Qualitative method*" OR "qualitative research" [fritext]	1,620,590	
3. Kvinnor	"Women" [MH] OR "Female" [MH] OR "Women*" [fritext]	2,667,285	
4. Mastektomi	"Mastectomy" [MH] "Mastectomie*" [fritext] OR OR "Mammectomy*" [fritext] OR "Mammectomie*" [fritext]	7,948	
5. Kroppen	"Body" [MH] "anatomy" [fritext] OR "Body image*" [fritext] OR "Body representation*" [fritext] OR TX "K*" [fritext] OR "Human body*" [fritext] OR "Body part*" [fritext] OR	201,660	
6.	1 AND 2 AND 3 AND 4 AND 5	953	
Begränsningar	Forskningsartikel, engelskspråkig, peer-reviewed, publiceringsperiod 2014–2024, kvinnor.	160	8

Databas: PubMed			
Datum: 2024-03-11			
Syfte: Kvinnors upplevelser av sin kropp efter mastektomi till följd av bröstcancer.			
Sökning nr och namn	Sökord	Antal träffar	Valda artiklar
1. Bröstcancer	"Breast Neoplasms"[MeSH] "breast cancer"[Title/Abstract] OR	457,039	
2. Upplevelse	"Qualitative Research"[MeSH] "qualitative method*"[Title/Abstract] OR "attitude*"[Title/Abstract] OR "perception*"[Title/Abstract] OR "experience*"[Title/Abstract] OR "patient perspective*"[Title/Abstract] OR "patient experience*"[Title/Abstract] OR	1,880,619	
3. Kvinnor	"Women"[MeSH] "Female"[MeSH] "women*"[Title/Abstract] OR	9,900,680	
4. Mastektomi	"Mastectomy"[MeSH] "mastectomie*"[Title/Abstract] OR "mammectomy*"[Title/Abstract] OR "mammectomie*"[Title/Abstract] OR	38,631	

5. Kroppen	"Human Body"[MeSH] "Anatomy"[Title/Abstract] OR "body image*"[Title/Abstract] OR "body representation*"[Title/Abstract] OR "body identity*"[Title/Abstract] OR "human body*"[Title/Abstract] OR "body part*"[Title/Abstract] OR	216,850	
6.	1 AND 2 AND 3 AND 4 AND 5	182	
Avgränsningar	Sökning nr 6 + publiceringsperiod 2014–2024.	83	8(*6)

* Antal dubletter som exkluderades

Databas: PsycINFO			
Datum: 2024-03-11			
Syfte: Kvinnors upplevelser av sin kropp kroppen efter mastektomi till följd av bröstcancer.			
Sökning nr och namn	Sökord	Antal träffar	Valda artiklar
1. Bröstcancer	("Breast Neoplasms") [Thesaurus] OR (Breast cancer) [Fritext]	9,089	
2. Upplevelse	"Perception" [Thesaurus] OR Patient experience* [Fritext] OR Patient perspective* [Fritext] OR Experience* [Fritext] OR Attitude* [Fritext] OR Qualitative method* [Fritext] OR Qualitative research [Fritext]	594,32 2	
3. Kvinnor	"Female Attitudes" [Thesaurus] OR Women* [Fritext] OR Female [Fritext]	164,98 1	
4. Masektomi	"Mastectomy" [Thesaurus] OR Mastectomie* [Fritext] OR Mammectomy* [Fritext] OR Mammectomie* [Fritext]	374	
5. Kroppen	"Human body" [Thesaurus] OR Body Image* [Fritext] OR Anatomy [Fritext] OR Body identity* [Fritext] OR Body representation* [Fritext] OR Body part* [Fritext]	48,973	
6	1 AND 2 AND 3 AND 4 AND 5	37	

Avgränsningar	Engelskspråkig, peer-reviewed, publiceringsperiod 2014–2024, kvinnligt kön.	23	7 (*7)
---------------	---	----	--------

* Antal dubletter som exkluderades

Bilaga 2. Artikelöversikt

Författare, år Titel Land	Syfte	Studiedesign Urval Datainsamlingsmetod	Genomförande Analys	Resultat	Kvalitet
<p>Davies, CC., Brockopp, D., Moe, K., Wheeler, P., et al.</p> <p>Exploring the Lived Experience of Women Immediately Following Mastectomy: A Phenomenological Study</p> <p>USA, 2017.</p>	<p>Syftet med studien var att undersöka, genom en djupintervjuprocess, den levda upplevelsen av kvinnor omedelbart efter mastektomi när de ser sina ärr för första gången.</p>	<p>Målmedvetet urval.</p> <p>Fenomenologisk studie.</p> <p>10 kvinnor, > 18 år.</p> <p>Inklusionskriterierna var kvinnliga bröstcanceröverlevande som genomgått mastektomi inom 6–12 månader. Individuer uteslöts om de redan hade genomgått en rekonstruktion.</p> <p>Semistrukturerade intervjuer</p>	<p>Studien ägde rum på ett 283-bäddars Magnet-omdesignat samhällssjukhus i sydöstra USA.</p> <p>Djupintervjuer genomfördes på ett privat kontor, 15–25 minuter. Intervjuerna spelades in och transkriberades sedan ordagrant för innehållsanalys. Ett fenomenologiskt tillvägagångssätt användes för att analysera data.</p>	<p>Följande 8 teman framkom från datan; varaktig påverkan, personlig påverkan, relationell påverkan, tacksamhet, stödsystem, copingstrategier, timing och obehag. Resultaten av studien ger bevis för att kvinnor står inför pågående utmaningar efter att ha sett sina mastektomiärr för första gången som inte behandlas tillräckligt av sjukvårdspersonal.</p>	<p>Tillförlitligheten stärks eftersom resultatet besvarar studiens syfte.</p> <p>Verifierbarheten stärks då det finns en intervjuguide där frågorna presenteras.</p> <p>Pålitligheten stärks då analysprocessen presenteras, men sänks då ingen förståelse redovisas.</p> <p>Överförbarheten stärks då kontexten är beskriven.</p>

<p>Fouladi, N., Pourfarzi, F., Dolattorkpour, Alimohammadi S, Mehrara E.</p> <p>Sexual life after mastectomy in breast cancer survivors: A qualitative study.</p> <p>Iran, 2017.</p>	<p>Syftet var att undersöka hur en mastectomi påverkar bröstcancerpatienter sexuella liv.</p>	<p>Ändamålsenligt urval.</p> <p>Studien omfattade 30 kvinnor mellan åldrarna 28–55 år som samtliga genomgått mastectomi, inte led av någon psykisk eller fysisk sjukdom inkluderades i studien.</p> <p>Analyserna gjordes genom innehållsanalys.</p> <p>Semistrukturerade intervjuer.</p>	<p>Innehållsanalysen (tematisk) genomfördes av flera personer. En författare höll i intervjuerna. Intervjufrågorna beskrivs. Intervjun genomfördes enligt deltagarnas önskan gällande tid och plats. Intervjulängden presenteras. Etisk godkänd och skriftlig underskrift från deltagarna.</p> <p>Hur deltagarna rekryterades, förförståelse samt pilotintervju saknas.</p>	<p>Två huvudteman: Förlust av sexuell funktion och återställande av denna. Tre subkategorier: Psykiska förändringar, ändrat sexuellt beteende och faktorer som försämrar detta beteende.</p>	<p>Tillförlitligheten stärks då syftet besvaras Sänks hur rekryteringsprocessen samt pilotstudie inte beskrivs.</p> <p>Verifierbarheten stärks då analysprocessen beskrivs tydligt.</p> <p>Pålitligheten stärks då det är fler antal kvinnor. Sänks genom att ingen förförståelse beskrivs.</p> <p>Överförbarheten stärks av kontextbeskrivningen samt urvalet är välbeskrivet.</p>
--	---	---	---	--	---

Författare, år Titel Land	Syfte	Studiedesign Urval Datainsamlingsmetod	Genomförande Analys	Resultat	Kvalitet
<p>Gershfeld-Litvin, A.</p> <p>Women's experiences following mastectomy: Loss, grief, and meaning-reconstruction</p> <p>Israel, 2018.</p>	<p>Syftet med studien är att utforska kvinnors upplevelser efter mastektomi, ur ett perspektiv av förlust och sorg.</p>	<p>Ändamålsenligt urval.</p> <p>18 kvinnor, 26–80 år.</p> <p>Inklusionskriterierna var genomgången mastektomi.</p> <p>Semistrukturerade intervjuer</p>	<p>Annonser lades ut under ett år på åtta officiella internetforum som drivs av stödcentrum eller medicinska institutioner som hjälper kvinnor att hantera bröstcancer. Intervjuerna spelades in och transkriberades.</p> <p>Intervjuerna analyserades tematiskt utifrån Denzins tolkning av interaktionism.</p>	<p>Fynden visar att kvinnornas upplevelser kan delas in i tre centrala teman: diagnos, mastektomi och att leva utan bröst.</p>	<p>Tillförlitligheten stärks för att resultatet besvarar syftet men sänks för att resultatet inte upplevs vara tydligt presenterat.</p> <p>Verifierbarheten stärks för att intervjufrågorna presenteras och förståelse finns beskriven.</p> <p>Pålitligheten stärks då analysprocessen redovisas och det framgår att en person genomförde alla intervjuer.</p> <p>Överförbarheten då kontexten är beskriven.</p>

<p>Herring, B., Paraskeva, N., Tollow, P., & Harcourt, D.</p> <p>Women's initial experiences of their appearance after mastectomy and/or breast reconstruction: A qualitative study.</p> <p>England, 2019.</p>	<p>Syftet med denna studie att få insikt i kvinnors initiala erfarenheter av att se sitt utseende.</p>	<p>Online-enkät.</p> <p>Kvinnor rekryterades från olika välgörenhetsorganisationer och organisationer för bröstcancer, inklusive Breast Cancer Care (www.breastcancercare.org.uk) och After Breast Cancer Diagnosis (www.abcdiagnosis.co.uk), genom deras onlineforum, nyhetsbrev, bulletiner, webbplatser och sociala media. Ytterligare personer rekryterades via de sociala nätverkssajterna och webbplatsen för författarnas forskargrupp.</p> <p>Data analyserades kvalitativt med hjälp av induktiv TA, vald för dess flexibilitet för olika epistemologiska ställningstaganden. En essentialistisk epistemologi valdes eftersom detta stödjer syftet att utforska deltagarnas erfarenheter. Den inledande TA genomfördes av den första</p>	<p>Studien omfattade 128 kvinnor som hade genomgått mastektomi och/eller bröstrekonstruktion efter att ha diagnostiserats med bröstcancer eller för att minska risken att utveckla sjukdomen.</p> <p>Deltagarna fick fylla i en online enkät. Studien använde öppna frågor om deras upplevelser när de såg det postkirurgiska utseendet på deras bröst/bröstområde (och donatorställe, om det är relevant) för första gången, och det stöd som är tillgängligt för dem. Samt tematisk analys (TA) för att förstå vad som tillhandahålls i deltagarnas svar och utforska deras erfarenheter vid denna tidigare försummade tidpunkt. Fynden kan potentiellt informera behandlingsvägar och förbättra tillhandahållandet av vård genom att identifiera kvinnors stödbehov före och omedelbart efter operationen.</p>	<p>Tematisk analys genererade fyra nyckelteman: "beredskap och stöd", "första tankar och känslor", "förlust och sorg" och "andras reaktion."</p> <p>Det fanns stor variation i kvinnors erfarenheter gällande mastektomi. Vissa kände sig förberedda och känslomässigt stöttade vid denna tidpunkt, medan andra ansåg att detta element av omsorg saknades. Resultaten tyder på att det finns ett behov av att säkerställa att alla kvinnor är informerade och har det stöd som behövs när de tittar på resultatet av sin operation för första gången. Förbättringsområden föreslogs, inklusive preoperativa diskussioner, ökad förberedelse och stöd. Detta skulle potentiellt kunna bidra till bättre patientresultat totalt sett.</p>	<p>Tillförlitligheten stärks av beskrivet urval, temat svarar på syftet och tabell finns. Vilka frågor som finns i enkäten finns med.</p> <p>Verifierbarheten stärks av att analysmetoden beskrivs, tabell finns med samt som enkätfrågorna beskrivs.</p> <p>Pålitligheten stärks då det var flera som deltog. Denna studie fick inte finansiering, och författarna har inga intressekonflikter att avslöja vid denna tidpunkt. Etiskt godkännande för denna studie beviljades av University of the West of England. Sänker då data som stöder resultaten av denna studie är tillgängliga på begäran från motsvarande författare. Stärks då uppgifterna är inte allmänt tillgängliga på grund av integritets- eller etiska begränsningar.</p> <p>Överförbarheten stärks av tydlig kontextbeskrivning och välbeskrivna tema.</p>
--	--	---	---	--	---

		författaren med hjälp av Braun och Clarkes sexstegsmodell.			
--	--	--	--	--	--

Författare, år Titel Land	Syfte	Studiedesign Urval Datainsamlingsmetod	Genomförande Analys	Resultat	Kvalitet
Koçan, S., & Gürsoy, A. Body Image of Women with Breast Cancer After Mastectomy: A Qualitative Research Turkiet, 2016.	Syftet med studien var att identifiera effekterna av mastektomi på kvinnors kroppsbild kort efter operation.	Ändamålsenligt urval. 20 kvinnliga patienter, 18–60 år. Inklusionskriterierna var primär bröstcancer och genomgången ensidig modifierad radikal mastektomi till följd av bröstcancer. Semistrukturerade intervjuer.	Deltagarna rekryterades från två sjukhus i landsbygdsområden i Turkiet. Intervjuerna genomfördes i deltagarnas hem. Intervjufrågorna konsulterades med två akademiker som var experter på kvalitativ forskning. Varje intervju transkriberades ordagrant och en tematisk analys utfördes.	Resultatet visade på fyra huvudteman: betydelsen av bröstet, mastektomi och mig, min kroppsbild och kroppsbildsförändringar, och socialt liv. Resultatet visade även på sju underteman. De flesta deltagarna uppgav att bröstet betydde femininitet, skönhet och moderskap. Innebörden av mastektomi varierande, men kvinnorna använde ofta negativa uttalanden om sitt utseende: upplevelsen av att hälften av sig själv saknades, föredrog kläder som döljer bröstet, påverkade sociala relationer.	Tillförlitligheten stärks då resultatet besvarar studiens syfte. Verifierbarheten stärks för att intervjufrågorna presenteras. Pålitligheten stärks då analysprocessen finns beskriven och det framgår att båda författarna har deltagit i denna, men sänks för att författarnas förförståelse inte finns presenterad. Överförbarheten stärks då kontexten är beskriven.

<p>Lundberg, P & Phoosuwan, N.</p> <p>Life situations of Swedish women after mastectomy due to breast cancer: A qualitative study</p> <p>Sweden, 2022.</p>	<p>Syftet med denna studie var att utforska och beskriva livssituationer för svenska kvinnor med bröstcancer efter mastektomi.</p>	<p>Studien omfattade 33 kvinnor.</p> <p>Ändamålsenligt urval.</p> <p>Inklusionskriterier: kvinnor 18+ utan psykiska sjukdomar. Dessa ska ha diagnosen bröstcancer sedan 1–3 år och avslutat behandlingen. Ska ha genomgått mastektomi och ska vara villiga att delta i att studera.</p> <p>Semistrukturerade intervjuer.</p>	<p>Deltagarna rekryterades via Regional Cancer centrum i Uppsala och Örebro.</p> <p>Det gavs muntlig och skriftlig info & informerat samtycke.</p> <p>Två intervjuare.</p> <p>Intervjuerna genomfördes i deltagarnas hem.</p> <p>Intervjulängden beskrivs.</p> <p>Data har analyserats enligt en kvalitativ innehållsanalys av Burnard et al., (2008).</p> <p>Tabell finns.</p> <p>Etiskt godkänd.</p>	<p>Sex teman identifierades: (i) förlägenhet med kroppsuppfattning och förlust av kvinnlighet, (ii) känslor av rädsla, oro och ångest, (iii) bättre uppskattning av livet, (iv) stöd från olika källor, (v) erfarenheter av vård från hälso- och sjukvårdspersonal, och (vi) behov av information och uppföljande vård.</p>	<p>Tillförlitlighet stärks genom att resultatet svarar på syftet, citat finns med, två intervjuare per person. Sänks då pilotstudie saknas.</p> <p>Verifierbarhet stärks av att analysprocessen beskrivs och att tabell finns med.</p> <p>Pålitlighet sänks då förförståelse inte finns med.</p> <p>Överförbarhet stärks då det är en tydlig kontextbeskrivning samt teman med citat.</p>
--	--	--	--	---	---

Författare, år Titel Land,	Syfte	Studiedesign Urval Datainsamlingsmetod	Genomförande Analys	Resultat	Kvalitet
<p>Olasehinde, O., Arije, O., Wuraola, FO., Samson, M., Olajide, O., Alabi, T., Arowolo, O., Boutin-Foster, C., Alatise, OI., & Kingham, TP.</p> <p>Life Without a Breast: Exploring the Experiences of Young Nigerian Women After Mastectomy for Breast Cancer.</p> <p>Nigeria, 2019.</p>	<p>Studiens syfte var att undersöka upplevelser av unga kvinnor efter mastektomi i Nigeria.</p>	<p>Ostrukturerad intervjuteknik</p> <p>Ändamålsenligt urval</p> <p>Studien omfattade nio kvinnor.</p> <p>Inklusionskriterier var kvinnor som genomgått mastektomi efter en bröstcancerdiagnos, 45år eller yngre.</p> <p>Exklusionskriterier : äldre än 45 år.</p>	<p>Genom sjukhusjournaler identifierades patienterna, kontaktades via telefon och rekryterades vid klinikbesök. Patienterna fick skriftlig inofrmation och informerat samtycke. Intevjuerna hölls mellan 2016–2017. Intervjufrågorna presenteras samt längden på intervjuerna. 5 patienter deltog i analysen, datan från analysen analyserades via programvaran ATLAS.</p>	<p>Sex teman identifieras: mastektomins inverkan på kvinnans psykosociala liv, beslut om mastektomi, övergång efter mastektomi, förändringar i kroppsbilden, relation med make och sexliv, socialt stöd och hantering av livet efter mastektomi.</p>	<p>Tillförlitligheten stärks då det finns teman som svarar på syftet. Citat finns och en pilotintervju har genomförts. Tillförlitligheten sänks på grund av att det är kort längd på intervjuerna.</p> <p>Verifierbarheten stärks genom att analysprocessen beskrivs och intervjufrågorna finns med.</p> <p>Pålitligheten stärks genom att det fanns fem kvinnliga deltagare, men sänks då förförståelse inte finns med.</p> <p>Överförbarheten Stärks genom de olika teman beskrivs tydligt. Sänks genom att kontextbeskrivningen är otydlig.</p>
<p>Sherman, K. A., Woon, S., French, J.,</p>	<p>Syftet var att undersöka den potentiellt dämpade effekten av</p>	<p>Ändamålsenligt urval. 81 personer, endast</p>	<p>Deltagarna rekryterades av två onkoplastiska</p>	<p>Resultatet visade att genomsnittliga, generella och cancerspecifika psykologiska</p>	<p>Tillförlitligheten stärks då en effektanalys utfördes, för att testa studiens hypoteser gällande sambandet mellan störningar i</p>

<p>Elder, E. Body image and psychological distress in nipple-sparing mastectomy: the roles of self-compassion and appearance investment</p> <p>Australien, 2016.</p>	<p>självmekänsla och utseendeinvesteringar vid bröstvårtssparande mastektomi.</p>	<p>kvinnor, samtyckte till att delta i studien. Varav en person togs bort vid dataanalys då omfattande uppgifter saknades. Fem kvinnor fick inte genomgå ytterligare analyser då de inte diagnostiserats med bröstcancer. Inklusionskriterier var kvinnor över 18 år med diagnosen bröstcancer som har genomgått en</p>	<p>kirurger, via bröstklinikerna Westmead Breast Cancer Institute och Norwest Private Hospital Sydney. Rekryteringen skedde mellan februari 2012 och oktober 2013. Frågeformuläret skickades som e-post till deltagarna via forskningspoolen Breast Cancer Network Australia.</p>	<p>värden var inom normala intervall. Kroppsbildsstörningarna var måttligt låga. Kroppsbilden var positivt korrelerad med depression, stress, Impact of Event Scale-poäng samt utseendeinvesteringar och negativt korrelerad med självmekänsla.</p>	<p>kroppsbilden och psykiskt lidande samt effekten av självmekänsla och utseendeinvesteringar. Resultatet besvarar också studiens syfte. Verifierbarheten sänks då frågeformuläret inte finns bifogat. Pålitligheten sänks då författarnas förståelse inte presenteras och</p>
--	---	---	---	---	--

		<p>bröstvårtssparande mastektomi med omedelbar bröstrekonstruktion.</p> <p>Kvinnor med kända symtomatiska psykiatriska svårigheter som gjorde de inkapabla till att delta i forskningen exkluderades.</p> <p>Semistrukturerade intervjuer genomförs och analyseras med en metod som heter MANCOVA.</p>	<p>En dataanalysteknik användes för att läsa och tolka budskapen samt redogöra för innehållet.</p>		<p>det framgår inte hur många författare som deltog i analysprocessen.</p> <p>Överförbarheten stärks då kontexten är tillräckligt beskriven för att användas i andra bröstcancersammanhang.</p>
--	--	--	--	--	--

Författare, år Titel Land,	Syfte	Studiedesign Urval Datainsamlingsmetod	Genomförande Analys	Resultat	Kvalitet
<p>Sukartini, T., & Permata Sari, Y. I.</p> <p>Women with breast cancer living with one breast after a mastectomy.</p> <p>Indonesien, 2021.</p>	<p>Syftet med studien var att utforska effekten av mastektomi på kroppsbilden av kvinnor med bröstcancer.</p>	<p>En kvalitativ studie med ett fenomenologiskt förhållningssätt.</p> <p>Trettio kvinnor (N = 30) med bröstcancer efter mastektomi rekryterades från Reach to Recovery Surabaya-Community. En målinriktad provtagningsmetod användes.</p> <p>Urvalet bestod av kvinnor som uppfyllde följande inklusionskriterier: kvinnor måste vara 21 år och äldre, ha diagnostiserats med primärt bröstcancerstadium I–III, måste kunna kommunicera muntligt och skriftligt och ska vara minst 6 månader sedan mastektomien.</p> <p>Uteslutningskriterierna är: 1) att ha komplikationer från mastektomi. 2) att ha andra samsjuklighet, sådana verkar viktiga för forskningen.</p>	<p>Data samlades in med hjälp av djupgående och semistrukturerade individuella intervjuer för att utforska deltagarnas erfarenheter och de betydelse de tillskriver dem. Data analyserades med Van Manen-metoden och med hjälp av NVivo 12 Software.</p> <p>Forskare strävar efter att få förståelse och delaktighet i fenomenet, och analyserar slutligen varje mening och hittar viktiga ämnen i processen.</p> <p>Strukturera sedan om dessa teman till beskrivningar av deltagarnas</p>	<p>Tre huvudteman identifierades i denna studie: "bröstbetydelse", "självuppfattning" och copingstrategier för kvinnor efter mastektomi. Bröst tolkas som en symbol för kvinnlig status som återspeglar kvinnlighet och attraktivitet. Mastektomi kan orsaka förändringar i utseende, vilket kan påverka kvinnors kroppsuppfattning, självuppfattning och sociala interaktion. Emotionell intensiv coping och problemlösning intensiv coping är copingstrategier som används av kvinnor efter mastektomi.</p>	<p>Tillförlitligheten stärks då resultatet svarar på syftet. Tillförlitlighetstestet genomförs under konsultationsverksamheten, vilket är det preliminära fastställandet av forskningsfrågan, hur dataanalys utförs, utarbetandet av forskningsaktivitetsrapporten och delning av intervjuutskrifter.</p> <p>Verifierbarheten stärks av att analysmetoden beskrivs, tabell finns. Stärks då intervjulängden beskrivs samt intervjufrågorna.</p> <p>Pålitligheten stärks då deltagarna fick skriftlig och muntlig information om denna forskning och informerades om sin rätt att dra sig ur utan negativa effekter. Stärks även då deltagarna kommer i studien vara anonyma. Alla ifyllda frågeformulär och intervjuresultat kommer endast att ges ett kodnummer eller initialer, som inte kan användas för att identifiera deltagarnas identitet. Stärks då författarna förklarar att det inte finns någon potentiell intressekonflikt i denna forskning, författarskap och/eller publicering</p>

			livserfarenheter.		av denna artikel. Även uppföljningsintervju som syftar till att förtydliga förståelsen av deras upplevelse för att öka förtroendet. Stärks dessutom då deltagarna fick bekräftaresultatet av intervjun. Efteråt var de överens om att studiens resultat stämde överens med de intervjuer som gjordes. Sänks då studien fick finansieringsstöd. Överförbarheten stärks av tydlig kontextbeskrivning, välbeskrivna teman och subteman.
Tollow, P., Williams, VS., Harcourt, D., & Paraskeva, N. "It felt like unfinished business, it feels like that's finished now": Women's experiences of decision making around contralateral prophylactic mastectomy (CPM). Storbritannien, 2019.	Syftet var att undersöka kvinnors erfarenheter av beslutsfattande kring kontralateral profylaktisk mastektomi i Storbritannien.	Ändamålsenligt urval med totalt 27 personer, endast kvinnor. Inklusionskriterier var att deltagarna skulle vara av kvinnligt kön, 18 år eller äldre, ha fått behandling i Storbritannien och ha tillräckligt flytande engelska. Semistrukturerade kvalitativa intervjuer genomfördes med 27 kvinnor som genomgått eller för närvarande genomgår behandling för bröstcancer.	De 27 kvinnor som intervjuades, rekryterades genom tre nationella välgörenhetsorganisationer för stöd till bröstcancer i Storbritannien. Telefonintervjuer genomfördes för att kvinnor från ett stort geografiskt område skulle kunna delta. Genomsnittlig intervjulängd var 32 minuter (intervall 15–50 minuter). Forskarna använde sig av semistrukturerad intervjuguide. Tematisk innehållsanalys.	Resultatet visade att kvinnorna hade oroande tankar om operation och att tankarna skulle anses vara "onormala", kvinnorna sökte därför stöd från kamrater. Beslut om att genomgå en kontralateral profylaktisk mastektomi diskuterades i termer av deras framtida relation till sin kropp och framåt efter cancer.	Tillförlitligheten stärks då det upplevs som att författarna framställt djupgående intervjufrågor och de två huvudteman som genererades från analysprocessen redovisas. Verifierbarheten stärks då författarna har redovisat intervjufrågorna, dock har de lagts till/tagits bort beroende på personens svar. Analysprocessen är beskriven, men inte tillräckligt detaljerad och skulle därför bli svår att genomföra för någon utomstående. Pålitligheten sänks eftersom endast en författare deltog i analysprocessen. Dessutom är forskarnas förståelse inte presenterad och förkunskaper och erfarenheter har oundvikligen påverkat analysen. Överförbarheten sänks då kontexten inte är tillräckligt

					beskriven för att användas i ett annat sammanhang. Resultatet bedöms inte heller beskrivas på en tillräckligt hög abstraktionsnivå för att höja överförbarheten.
--	--	--	--	--	--